

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Dua na iYau Vakamareqeti Duadua

Ni o digitaka ke mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou, o sa digitaka se mo na biuta tu mai e dua na iyau ni vakanuinui vei ira ka na rawa ni ra muria na nomu ivakaraitaki.

Kemuni na taciqū kei na ganequ lomani, eso vei kemuni a sureti ki na soqoni oqo mai vei ira na daukaulotu ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Sa ra na rairai sureti kemuni oti beka o ira na daukaulotu oqori mo ni cakava na digidigi ni veiyalayalati vata kei na Kalou ena nomuni na papitaisotaki.

Eso tale vei kemuni e vakarorogo tiko baleta na nomuni vakadonuya na veisureti ni dua na itubutubu, watimu, se dua beka na gone, ka vakayacori yani vei kemuni ena vakanuinui ni ko ni na digitaka moni vakasuka lesu me usutu ni nomuni bula na veiyalayalati ko ni sa cakava oti vata kei na Kalou. Eso vei kemuni ka vakarorogo tiko o ni sa digitaka mo ni lesu tale vua na iVakabula ka sa vakila tiko nikua na reki ni Nona veiciqomi.

Se o cei o iko kei na vanua cava ga o na tiko kina, sa nomu na madigi ni nodra bula marau e levu sara na tamata mai na kena o rawa ni vakasamataka oqo. Sa rawa ni o digitaka ena veisiga kei na veiauwa mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou.

Ena vanua cava ga o tiko kina ena salatu ni taukena na isolisoli ni bula tawamudu, o sa taura tiko e ligamu na madigi mo vakaraitaka na sala ki na bula marau levu cake ki na vuqa na tamata. Ni o digitaka ke mo cakava se muria e dua na veiyalayalati vata kei na Kalou, o sa digitaka se mo na biuta tu mai e dua na iyau ni vakanuinui vei ira ka na rawa ni ra muria na nomu ivakaraitaki.

Sa vakalougatataki tu o iko kei au ena yalayala ni yau vakaoya. Au vakararavitaka vakalevu na noqu bula marau ki na dua na turaga au a sega ni sotava ena bula vakayago. E a gonesusu okoya ka yaco me dua na tukaqu vakarua. A biuta tu mai vei au okoya e dua na iyau vakasakiti ni vakanuinui. Me'u tukuna mada vei kemuni eso na tikina a vakaitavi kina okoya ena vakarautaki ni yau oya me baleti au.

Na yacana o Heinrich Eyring. A sucu vutuniyau o koya. A taukena tu o tamana, o Edward, e dua na vanua levu e Coburg, ka sa Jamani tu ena gauna oqo. Na tinana o Viscountess

Charlotte Von Blomberg. Na tamai tinana a ivakatawa tu ni vanua nei Tui Prussia.

O Heinrich e a imatai ni luvedrau tagane o Charlotte kei Edward. A mate o Charlotte ni se qai yabaki 31, ni sucu oti na ikatolu ni luvena. A mate tarava toka yani o Edward, ni mai vakayalia taucoko sara na nona veika a taukena kei na iyau ki na dua na vakavureilavo kasura. E a se qai yabaki 40 toka ga. E a biuta tu mai e tolu na gonesusu.

O Heinrich, na tukaqu vakarua, a vakayalia ruarua na nona itubutubu kei na dua na iyau levu vakavuravura. Sa sega sara ga na nona ilavo. A vola o koya ena nona itukutuku ni a koto na nona vakanuinui vinaka duadua me na lako ki Amerika. Dina ga ni sega tu na nona matavuvale se itokani ekea, a vakila voli okoya e dua na vakanuinui me gole ki Amerika. E a lako taumada ki na Siti o New York. Emuri a qai toki yani ki St. Louis, e Missouri.

E St. Louis, e dua na nona itokani vakacakacaka e a Yalododonu Edaidai. E a taura mai vua e dua na ilavelave ni ivola lobi ka vola o Elder Parley P. Pratt. A wilika okoya ka vulica na vosa kece e rawata me baleti ira na Yalododonu Edaidai. A masulaka me kila kevaka era tiko dina na agilosi ka dau rairai vei ira na tamata, kevaka a tiko e dua na parofita bula, ka sa kunea rawa e dua na lotu dina ka sa vakatakilai mai.

Ni oti e rua na vula ni vuli kei na masumasu vagumatua, a tadra o Heinrich ni sa tukuni vua me sa na papitaiso. E dua na turaga ka'u karona sara vakabibi na yacana kei na nona matabete, o Elder William Brown, me sa na vakayacora na cakacaka tabu vakalotu. A papitaiso o Heinrich ena dua na tobu wai ni uca ena ika 11 ni Maji, 1855, ena 7:30 ena mataka.

Au vakabauta ni sa kila ena gauna oya o Heinrich Eyring ni dina na ka au sa vakatavulici kemuni tiko kina nikua. A kila okoya ni marau ni bula tawamudu e lako mai na qaqaqo ni matavuvale ka dau tomani tu ga. Ena gauna mada ga a kunea vou kina na yavu ni bula marau ni Turaga, a sa kila tu o koya ni nona vakanuinui ki na marau tawamudu a vakatau voli ena

digidigi galala ni tamata tale eso mera muria na nona ivakaraitaki. Sa vakautautaki na nona vakanuinui ni marau tawamudu ki na tamata ka ra se bera ni sucu.

Me vaka e dua na tiki ni noda iyau ni matavuvale ni vakanuinui, a biuta tu mai okoya e dua na itukutuku kivei ira na nona kawa.

Ena itukutuku oya au sa rawa ni vakila kina na nona loloma me baleti ira vei keda ka na muri koya. Au vakila na nona vakanuinui ena vosa oya ni ra digitaka na nona kawa mera muri koya ena salatu lesu tale ki na noda itikitiko vakalomalagi. A kila okoya ni na sega ni dua na digidigi levu oya me caka rawa kina ia e na digidigi lalai e vuqa ga. Meu tukuna mada na kena italanoa:

“Mai na imatai ni gauna au a rogoci Elder Andrus ni vosa . . . au sa dau tiko sara vakavuqa ena soqoni ni Yalododonu Edaidai ka sa dau dredre sara, niu calata [noqu dau] lako ki na dua na soqoni, ka sa noqu itavi talega oya meu tiko kina.

“Au vakayacana oqo ena kequ itukutuku me ra na vakatotomuria na luvequ na noqu ivakaraitaki ka sega ni vakawalena na itavi bibi oqo [ni vakasokomuni] vata kei na Yalododonu.”¹

A kila o Heinrich ni ena soqoni ni sakaramede sa rawa ni da vakavuua na noda yalayala ni dau nanuma tikoga na iVakabula ka me tiko vata kei keda na Yalona.

Sa ikoya na Yalo oya ka a tokoni koya ena kaulotu ka a kacivi kina ni oti toka ga e vica na vula na nona vakadonuya na veiyalayalati ni papitaiso. A biuta tu mai o koya vaka nona iyau na nona ivakaraitaki ni yalodina voli ki na nona kaulotu me ono na yabaki ena ka a vakatokai tu ena gauna oya na Yalava ni Kaidia Damudamu. Me ciqoma na nona sa vagalalataki mai na nona kaulotu, a taubale ka laki sotava na qiqi ni sitima mai Oklahoma ki Salt Lake City, na yawa ni vanua ka volekata na 1,100 na maile (1,700 na kilomita).

A kacivi okoya vakalailai toka ga oya mai vua na parofita ni Kalou me toso ki na ceva kei Utah. Mai kea a vakadonuya tale okoya e dua na

veikacivi me laki veiqaravi vakaulotu ki na nona vanua o Jamani. E a qai vakadonuya na veisureti ni dua na iApositolo ni Turaga o Jisu Karisito me veivuke ena taraicake ni matanitu eso ni Yalododonu Edaidai ena vualiku kei Mexico. Mai kea e a kacivi ki Mexico City vaka daukaulotu tudei tale. E a doka na veikacivi kece oya. E sa bulu koto ena dua na ibulubulu lailai e Colonia Juárez, Chihuahua, mai Mexico.

Au wasea na veika dina oqo sega ena noqu boletaka na veika lelevu me baleti koya se na ka a cakava se baleta na nona kawa. Au wasea na ka dina oqo me'u dokai koya ena vuku ni ivakaraitaki ni vakabauta kei na vakanuinui ka a tiko e lomana.

A vakadonuya okoya na veikacivi kece oya baleta na nona vakabauta ni rau a rairai o Karisito ka sa tucake tale kei na Tamada Vakalomalagi vei Josefa Simici ena dua na loma ni veikau ena vanua o New York. A vakadonui ira baleta ni a tiko vua na vakabauta ni idola eso ni matabete ena Lotu ni iVakabula e sa vakalesui mai vata kei na kaukauwa me vauci ira tawamudu na matavuvale, kevaka walega e tiko vei ira na vakabauta e veiganiti kaya na maroroi ni nodra veiyalayalati.

Vakataki Heinrich Eyring, na tubuqu, sa rawa ni o iseve ena nomu matavuvale mo liutaka na sala ki na bula tawamudu ena salatu ni veiyalayalati tabu a caka ka maroroi ena gugumatua kei na vakabauta. Na veiyalayalati yadua e kauta vata mai na itavi kei na yalayala eso. Me baleti keda taucoko, me vaka a yaco vei Heinrich, e rawarawa tu ena so na gauna na veitavi oya ia era dau dredre vakawasoma. Ia nanuma, sa dodonu me na dredre ena so na gauna na itavi baleta na kedra inaki oya me tosoi keda voli ena salatu ni bula vakaoti vata kei na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena Daulomani, o Jisu Karisito, ena matavuvale.

O sa nanuma na veivosa mai na ivola nei Eparama:

“A sa tu ena kedra maliwa e dua sa vaka na Kalou, a sa vosa vei ira sa tu vata kaya ka vaka: Tou lako sobu mada ni sa galala tu na vanua ko ya, ia meda kauta yani na veika kece, ka bulia na vuravura me ra tawana ko ira oqo;

“To me da vakatovolei ira mada kina, era na muria na veika kece sa vakarota vei ira na Turaga na nodra Kalou se sega;

“Raica ko ira sa yalodina ena bula taumada era na vakalougatataki vakalevu sara; ia ko ira sa sega ni yalodina ena bula taumada era na sega ni rawata na lagilagi ena matanitu era sa taukena ko ira sa yalodina ena bula taumada; ia ko ira sa yalodina ena bula oqo era na rawata na lagilagi e vakaikuritaki me tawamudu ka tawamudu.”²

Sa vakatautaki na maroroi ni noda bula oqo ena noda caka veiyalayalati vata kei na Kalou ka qarava ena yalodina na veitavi era gadreva vei keda. Ena taura na vakabauti Jisu Karisito me noda iVakabula na maroroi ni veiyalayalati tabu me baleta na gauna taucoko ni bula.

Baleta ni rau a lutu o Atama kei Ivi, eda sa sotava na veitemaki, na dredre eso, kei na mate me noda iyau raraba. Ia, a solia vei keda na Tamada Vakalomalagi dauloloma na isolisoli ni Luvena Daulomani, o Jisu Karisito, me noda iVakabula. Na isolisoli kei

na veivakalougatataki levu oya ni Veisorovaki i Jisu Karisito e sa kauta mai e dua na iyau raraba: na yalayala ni Tucaketale kei na rawati ni bula tawamudu vei ira taucoko na sucu mai.

Na veivakalougatataki levu duadua ni Kalou, na bula tawamudu, ena lako ga mai vei keda ni da caka veiyalayalati e cabori ena Lotu dina i Jisu Karisito mai vei ira na Nona italai vakadonui. Ena vuku ni Lutu, eda sa gadreva taucoko sara na revurevu ni veivakasavasavataki ni papitaiso kei na veivakatikori ni liga me ciqomi kina na isolisoli ni Yalo Tabu. Na veicakacaka tabu vakalotu oqo sa dodonu me qarava o ira ka taukena na dodonu ni vakatulewa vakamatabete. Qai, vata na veivuke ni Rarama i Karisito kei na Yalo Tabu, sa rawa ni da muria taucoko na veiyalayalati eda sa cakava vata kei na Kalou, vakauasivi na kena era cabori ena Nona valetabu. Ena sala duadua ga oya, vata kei na veivuke oya, sa rawa kina ki vua e dua me boletaka vakadua tu na nona iyau vakaidina vaka dua na luve ni Kalou ena dua na matavuvale.

Ki na so ka vakarogoci au tiko, oya ena rairai voleka sara ni dua na tatadra matewale.

Ko ni sa raici ira na itubutubu yalodina ni rarawataki ira na luvadra era sa vakatanitaka se sa digitaka me ra voroka na nodra veiyalayalati vata kei na Kalou. Ia sa rawa vei ira na

itubutubu oya mera tautauri dei ka vakanuini mai na veika era a sotakaya na itubutubu tale eso.

O luvei Alama kei iratou na luvei Tui Mosaia era a lesu mai na veileti rerevaki ena veiyalayalati kei na ivakaro ni Kalou. O Alama na Gone a raici luvena tagane o Korianitoni ni tavuki mai na ivalavala ca levu ki na veiqaravi yalodina. E tukuna talega na iVola i Momani na cakamana ni nodra biuta vakatikitiki na Leimani na itovo makawa ena sevaki ni ivalavala dodonu ki na veiyalayalati mera mate me tutaki kina na vakacegu.

A talai e dua na agilosu kivei Alama gone kei iratou na luvei Mosaia tagane. A lako mai na agilosu baleta na vakabauta kei na masumasu ni tamadra kei ira na tamata ni Kalou. Mai na ivakaraitaki oya ni kaukauwa ni Veisorovaki e cakacaka voli ena loma ni tamata, sa rawa ni o ciqoma kina na veivakayaloqaqataki kei na tiko vinaka.

E sa solia taucoko vei keda na Turaga na ivurevure ni vakanuini ni da saga meda vukei ira eda lomana mera vakadonuya na nodra iyau tawamudu. E sa yalayala kivei keda o Koya ni da tovolea tiko meda vakasoqoni ira na tamata ki Vua, veitalia ke ra levaca na Nona veisureti me caka vakakina. Na nodra lecava e mositi Koya, ia e sega ni cegu o Koya, me vakakina o keda. E vakarautaka o Koya na ivakaraitaki

vinaka duadua me baleti keda ena Nona loloma tawayalani: “Io, au sa nanuma vakavica me’u vakasoqoni kemudou vata na Isireli dou sa vuki tani me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana; raica, Oi kemudou na Isireli dou sa tiko mai Jerusalem, kei kemudou dou sa vuki tani; au sa nanuma vakavica me’u vakasoqoni kemudou vata me vaka na toa yalewa sa vakasoqoni ira na luvena e ruku ni tabana, ia dou sa sega ni vinakata.”³

Sa rawa ni da vakatautaki keda ena gagadre tawacala oya ni iVakabula me kauti ira lesu taucoko na luvena vakayalo na Tamada Vakalomalagi kei na nodra itikotiko vata kei Koya. Na itubutubu yalodina kece sara, tubunigone, kei na tubunigone vakarua era waseavata ena gagadre oya. Na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula erau sa noda ivakaraitaki vinaka duadua ni veika eda rawata ka dodonu meda cakava. Rau sega ni lavaka vakaukauwa na bula dodonu baleta na bula dodonu sa dodonu me na digitaki. Rau vakavolekataka na bula dodonu kivei keda, ka Rau vakavuna meda raica na vuana ni totoka.

Na tamata kece sara e sucu ki na vuravura e ciqoma na Rarama i Karisito, ka sa vukei keda meda raica ka vakila na ka e dina kei na ka e cala. Na Kalou e sa talai ira na italai vakayago ka rawa, mai na Yalo Tabu, ni vukei keda meda kila rawa na ka ena vinakata meda cakava kei na ka e vakatabuya. E dau vakarairairivakataka na Kalou na digitaki ni dina, ena nona vakatara meda vakila na revurevu ni noda digidigi. Kevaka eda digitaka na dina, eda na kune marau—ena kena gauna. Kevaka eda digitaka na cakacala, sa na basika na rarawa kei na madua—ena kena gauna. Na veirevurevu oya sa ka vakaidina. Ia era sa tu vakawawa wasoma ena dua na inaki. Kevaka era dau totolo wale mai na kena veivakalougatataki, ena sega ni taracake na vakabauta na digitaki ni dina. Ia me vaka ni rarawa e dau tu vakawawa vakalevu talega ena so na gauna, e taura na vakabauta me vakilai kina na gagadre ni qarai ni veivutuni rawa baleta na ivalavala ca, mai

na noda qai dau vakila emuri na kena revurevu ni rarawa kei na mosi.

Na tama o Liai a rarawataka na digidigi a cakava eso na luvena kei na nodra matavuvale. A tamata vinaka ka kaukauwa okoya—e parofita ni Kalou. A dau vakadinadinataka wasoma okoya na noda iVakabula, o Jisu Karisito, kivei ira. A sa dua okoya na ivakaraitaki ni talairawarawa kei na veiqaravi ni a kacivi koya na Turaga me biuta taucoko tu na nona iyau vakavuravura ka vakagalalataka na nona matavuvale mai na veivakarusai. Ki na icavacava sara ni nona bula, e a tukuna voli ga na nona ivakadinadina kivei ira na luvena. Me vakataka na iVakabula—kei na nona kaukauwa me vakila na lomadra ka raica na ka ruarua mai liu e vakatubu rarawa ka totoka—a dodoka ruarua tu ga na ligana o Liai me kauta yani na nona matavuvale ki na veivakabulai.

Edaidai e milioni vakacaca na kawa ni Tama o Liai era sa vakataudeitaka tiko na nona vakanuini me baleti ira.

Na cava e daru rawa ni cakava me daru tautauri mai kina ena ivakaraitaki i Liai? Sa rawa meda vuli mai na nona ivakaraitaki ena noda vulica na ivolanikalou ena masumasu kei na vakadidigo.

Au vakatura mo na taura ruarua na rai leka kei na rai balavu ni o tovolea mo solia na iyau ni vakanuini ki na nomu matavuvale. Ena cici lekaleka, ena tiko na leqa eso, ka na qolou o Setani. Ka sa tiko na ka me na waraki vakamalua, ena vakabauta, ka kila ni Turaga ena vakayaco ka ena Nona gauna kei na Nona ituvatuva.

Sa ra tiko na ka o rawa ni cakava vakailiu, ni ra gone o ira o taleitaka. Nanuma ni masumasu vakavuvale e veisiga, vuli volanikalou vakavuvale, kei na wasei ni noda ivakadinadina ena soqoni ni sakaramede e sa rawarawa sara ka vakavotukana cake ni ra se lalai na gone. Era vakila vakalevu cake na Yalotabu na gone lalai mai na ka eda nanuma.

Ni ra sa qase cake, era na nanuma na sere era a lagata vata kei iko. Ia me levu cake mai na nanumi ni sere, era na nanuma na veivosa ni ivolanikalou kei na ivakadinadina. Na Yalo Tabu

ena rawa ni vakasara ki na nodra vakanananu na ka kecega, ia na veivosa ni ivolanikalou kei na sere ena tiko vakadede sara. Na veivakanananu oya ena vakauqeti ira mera lesu mai ni ra veiseaki ena dua na gauna, ka rawa ni vakayabaki sara, mai na salatu i vale ki na bula tawamudu.

Eda na gadreva na rai vakabalavu ni ra vakila o ira eda lomana na dre ni vuravura ka sa vaka me vakadruga na nodra vakabauta na o ni vakatitiqa. E tiko vei keda na vakabauta, na vakanuini, kei na loloma me tuberi keda ni vakaukauwataki ira.

Au sa raica oya vaka daunivakasala ki na rua na parofita bula ni Kalou. E rau sa turaga duatani sara nodrau ivakarau. Ia rau dau tautauvata ena nodra dau raica na yasana vinaka. Ni dua ena vakaraitaka e dua na ka bibi me baleta e dua na ka ena Lotu, e dau nodrau isaunitaro tu ga na “Oi, ena wali na veika.” E rau kila raraba vakalevu cake na leqa mai vei ira na tamata ka vakaraitaka mai.

E rau kila talega na sala ni Turaga, ka rau sa dau vakanuini tu ga me baleta na Nona matanitu. Rau kila ni sa kena iliuliu o Koya. Sa kaukauwa vakaoti o Koya ka sa dauveikauwaitaki. Kevaka o vakatarai Koya me iliuliu ni nomu matavuvale, ena wali na veika.

Sa vaka me veiseaki eso na kawa i Heinrich Eyring. Ia e vuqa na maku-buna vakarua era lako ki na valetabu ni Kalou ena 6:00 ena mataka mera qarava na veicakacaka tabu vakalotu me baleta na tubudra era a sega ni sotava. Era lako tani mai na iyau ni vakanuini a biuta tu okoya. A biuta tu mai e dua na iyau ka ra sa mai boletaka voli e vuqa na nona kawa.

Ni oti taucoko na ka eda rawa ni cakava ena vakabauta, na Turaga ena vakadodonutaka na noda vakanuini me baleta na veivakalougatataki e levu cake ni noda matavuvale ka da rawa ni nanuma. E vinakata na ka vinaka duadua vei ira vakakina o keda, eda sa Luvena.

Eda sa luvena taucoko e dua na Kalou bula. O Jisu na kai Nasareci e sa Luvena Daulomani ka noda iVakabula sa tucake tale. Oqo na Nona Lotu. Sa tiko kina na veidola ni matabete, ka me rawa ni tawamudu na matavuvale kece sara. Oqo na noda iyau nuitaki vakamareqeti duadua. Au vakadinadinataki ni sa dina ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Henry Eyring, *Reminiscences*, 1896, typescript, Church History Library, 16–21.
2. Eparama 3:24–26.
3. 3 Nifai 10:5.